

28 SEPTEMBER 2014 – ZESENTWINTIGSTE ZONDAG DOOR HET JAAR

EERSTE LEZING

EZECHIEL 18, 25-28

Dit zegt de Heer:

„Gij beweert: De weg van de Heer is niet recht! Huis van Israël, luister toch! Zou het werkelijk mijn weg zijn, die niet recht is? Zijn niet veeleer uw wegen niet recht? Als een rechtvaardige zich van zijn rechtvaardigheid afkeert en kwaad gaat doen, dan zal hij daaraan sterven, sterven om het kwaad dat hij gedaan heeft.”

„En als de boosdoener zich van zijn boze daden afkeert en gaat handelen naar rechtschapenheid en deugd, dan zal hij in leven blijven. Als hij toch tot inzicht komt en zich afkeert van zijn slechte daden, dan blijft hij zeker leven, dan zal hij niet sterven.”

TWEDE LEZING

BRIEF AAN DE FILIPPENZEN 2, 1-11

Broeders en zusters,

Als vermaning in Christus en liefdevolle bemoediging iets vermogen, als gemeenschap van Geest, als hartelijkheid en mededogen u iets zeggen, maakt dan mijn vreugde volkomen door uw eenheid van denken, uw eenheid in de liefde, uw saamhorigheid en eensgezindheid. Geef niet toe aan partijzucht en ijdelheid, maar acht in ootmoed de ander hoger dan uzelf. Laat niemand zijn eigen belangen behartigen, maar liever die van zijn naasten. Die gezindheid moet onder u heersen welke ook Christus Jezus bezielde.

Hij die bestond in goddelijke majesteit, heeft zich niet willen vastklampen aan de gelijkheid met God. Hij heeft zichzelf ontledigd en het bestaan van een slaaf op zich genomen. Hij is aan de mensen gelijk geworden. En als mens verschenen, heeft Hij zich vernederd, door gehoorzaam te worden tot de dood, tot de dood aan een kruis. Daarom heeft God hem hoog verheven en Hem de naam verleend die boven alle namen is, opdat bij het noemen van zijn naam zich ieder een knie zou buigen in de hemel, op aarde en onder de aarde, en iedere tong zou belijden tot eer van God, de Vader: Jezus Christus is de Heer.

EVANGELIE

MATTEÛS 21, 28-32

In die tijd zei Jezus tot de hogepriesters en de oudsten van het volk:

„Wat denkt ge van het volgende? Een man had twee zonen. Hij ging naar de eerste toe en zei: ‘Mijn zoon, ga vandaag werken in mijn wijngaard.’ ‘Goed vader’, antwoordde deze, maar hij deed het niet. Toen ging hij naar de tweede en zei hetzelfde. Deze antwoordde: ‘Nee, ik wil niet’; maar later kreeg hij spijt en ging toch. Wie van de twee heeft nu de wil van zijn vader gedaan?’

Zij antwoordden: „De laatste.”

Toen zei Jezus hun: „Voorwaar, Ik zeg u: de tollenaars en de ontuchtige vrouwen gaan eerder dan gij het Rijk Gods binnen. Johannes kwam tot u en beoefende de gerechtigheid; toch hebt gij hem geen geloof geschonken, terwijl de tollenaars en de ontuchtige vrouwen hem wel geloof schonken. Maar zelfs, nadat ge dit had gezien, zijt ge toch niet tot inkeer gekomen en hebt ge hem geen geloof geschonken.”

Schriftlezingen

© Katholieke Bijbelstichting
's Hertogenbosch, www.bijbel.net

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

— Jean BASTIAENS —

Het Koninkrijk averechts

TEN TIJDE VAN DE PROFEET EZECHIËL was er in Israël een bekend gezegde in omloop: „Als de ouders onrijpe druiven eten, krijgen de kinderen stroeve tanden” (Ezechiël 18, 2). Daarmee werd bedoeld dat de verkeerde daden van de ouders doorwerken in het leven van de kinderen. Wie losbandig leeft en steelt en ruw is, zal dat gedrag ook leren aan zijn kinderen, en die zullen het overnemen. Maar men volgde die gedachtegang nog verder. Ook de schuld van de ouders – de schuld jegens de omgeving, jegens slachtoffers, jegens zichzelf en jegens GOD – gaat over op de kinderen, wanneer de ouders althans hun leven intussen niet gebeterd hebben.

De achtergrond van die denkwijze is dat geen enkele daad zonder gevolgen blijft. Alles wat wij doen, ten goede en ten kwade, laat sporen na, bij onszelf en bij anderen, en zeker ook bij onze kinderen. We kunnen dat herkennen en misschien zelfs ook aanwijzen in ons eigen leven. En toch komt de profeet Ezechiël – met een woord van GOD – in opstand tegen die manier van denken.

Heel hoofdstuk 18 van het boek Ezechiël is aan die thematiek gewijd, en wie tijd heeft moet die indringende passage zeker eens in zijn geheel lezen. De eerste lezing van deze zondag is genomen uit het laatste deel van dat hoofdstuk. Israël roept GOD op het matje: er zijn mensen die goed leven en toch allerlei onheil moeten meemaken en er zijn slechteriken die het voor de wind gaat. Waar blijft de rechtvaardige vergelding? Is GOD nog wel bezig met zijn volk? Het antwoord blijft niet uit. De profeet keert de uitspraak om: „Jullie eigen wegen zijn niet recht.” En de profeet laat daarna zien dat het oordeel over de daden van een mens uitsluitend in de handen van GOD ligt en dat het niet de volgende generatie is die moet opdraaien voor de slechte daden van de voorouders. Iedere mens is verantwoordelijk voor zijn eigen daden. Niemand kan zich beroepen op een ander, niemand kan zich verschuilen achter een ander. En toch is het profetisch woord van een nieuwe scherpte. Een rechtvaardige die een slecht mens wordt, zal als gevolg daarvan moeten sterven. Een slechte mens die zich bekeert tot de gerechtigheid zal in leven blijven. Laat het morrende volk zijn (stroeve) tanden hier maar eens op stuk bijten.

In de evangelielezing gaat het ook over het handelen van mensen. Jezus vertelt een gelijkenis van twee zonen. De ene zoon zegt ja tegen zijn vader wanneer die hem vraagt in zijn wijngaard te werken, maar doet het niet. De tweede zoon zegt nee, krijgt achteraf spijt, en doet het alsnog. De echo van het verhaal over de afvallige rechtvaardige en de bekeerde boosdoener uit Ezechiël is hoorbaar.

Mensen zijn vaak niet consequent in hun daden en een gegeven woord is nog geen gegeven daad. Niets is wat het lijkt, dat moeten we allemaal geregeld vaststellen. Jezus zal het verwijten aan de Schriftgeleerden en Farizeeën „die plaatsgenomen hebben op de stoel van Mozes”. „Houd je aan alles wat ze jullie zeggen,” horen we Jezus opmerken, „maar handel niet naar hun daden, want ze doen zelf niet wat ze jullie voorhouden” (Matteüs 23, 3). Wie zich echter bekeert en na een aanvankelijke afwijzing toch ingaat op de vraag van zijn vader om te werken in zijn wijngaard, die heeft wel degelijk ‘de wil van de vader’ gedaan. Jezus houdt de oudsten en hogepriesters (de leden van het Sanhedrin) een spiegel voor en met het antwoord dat ze geven, zullen ze zichzelf veroordelen. Overigens komt diezelfde ambivalentie ook onder de eigen Jezusvolgelingen voor: „Niet iedereen die ‘Heer, Heer’ tegen Mij zegt, zal het Koninkrijk van de Hemel binnengaan, alleen wie handelt naar de wil van mijn hemelse Vader” (Matteüs 7, 21). Wie dus dacht buiten schot te kunnen blijven, is eraan voor de moeite.

In het tweede deel van de evangelielezing stuiten we opnieuw op dat deugddoende, maar ook zo weerbarstige karakter van het Koninkrijk van de Hemel. Het woord van Jezus choqueert: „Tollenaars en ontuchtige vrouwen gaan eerder dan u het Rijk Gods binnen.” En het bewijs is daar, want de hogepriesters en oudsten hebben zich niets gelegen laten liggen aan het profetische optreden van Johannes de Doper, terwijl de tollenaars en ontuchtige vrouwen hem geloof hebben geschonken (en zich hebben bekeerd – een echo van dit optreden van Johannes bij tollenaars vinden we niet bij Matteüs, maar wel bij Lucas (3, 12). Het Koninkrijk van de Hemel is niet te bevatten met de maatstaven van het burgerfatsoen en de maatschappelijke conventies. Dat moge ons telkens opnieuw gezegd zijn.

Laten we dus aansluiting zoeken bij het woord van Paulus (tweede lezing): „Acht in ootmoed de ander hoger dan uzelf.”